

JUSTYNA WENCEL
ZIEMIA, ZIEMIA
EARTH, EARTH

kuratorka / curator: Magda Kardasz
współpraca / cooperation: Karolina Bielawska

wystawa / exhibition
Justyna Wencel
Ziemia, ziemia / Earth, Earth
13.12.2014–8.02.2015
wtorek–niedziela 12–20 / Tuesdays–Sundays 12–8 p.m.
ul. Gálczyńskiego 3, 00-362 Warszawa
tel. / phone +48 22 826 01 36
mpz@zacheta.art.pl
zacheta.art.pl

realizacja wystawy / exhibition production:
Marek Janczewski i zespół / and team

Najnowsze prace prezentowane na wystawie zostały zrealizowane w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. The most recent works featured in the exhibition have been created under a grant from the Ministry of Culture and National Heritage.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

ZACHĘTA

folder
wydawca / publisher:
Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
pl. Małachowskiego 3, 0-916 Warszawa
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska
projekt / graphic design: Jakub Jezierski
tłumaczenie / translation: Marcin Wawrzyńczak
redakcja / editing: Jolanta Pieńkos
łamanie / layout execution: Krzysztof Łukawski
© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2014

Tekst dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa—Na tych samych warunkach 3.0 Polska
Text is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported license

druk / printed by ARGRAF, Warszawa

sponsor MIEJESCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
sponsor of ZACHĘTA PROJECT ROOM

BENQ

sponsorzy wernisażu
sponsors of the opening reception

CHOCOLISSIMO

Freixenet

patroni medialni
media patronage

The Museum
VOICE

STOLICA

artinfo.pl

na odwrocie / back page:

- 1–3. *Ziemia, ziemia / Earth, Earth*, 2014, trójkanałowa instalacja wideo, dźwięk / three-channel video installation, sound
4. *Piekło niebo / Hell Heaven*, 2010, wideo / video

JUSTYNA WENCEL ZIEMIA, ZIEMIA EARTH, EARTH

Justyna Wencel nazwała swoją wystawę w Miejscu Projektów Zachęty *Ziemia, ziemia*. To jednocześnie tytuł jej najnowszej pracy — trójkanałowej projekcji wideo z muzyką. Praca pokazywana jest w podziemnej części galerii, w pomieszczeniu sprzyjającym skupionemu odbiorowi. Film powstał w 2014 roku i dokumentuje zaczęta rok wcześniej akcję artystyczną *Zielony Jazdów*, mającą zwrócić uwagę opinii publicznej na zagrożoną likwidacją idylliczną enklawę zieleni i drewnianej architektury w centrum Warszawy. Artystka dostała w posiadanie ogródek, w którym przeprowadziła działania („laboratorium form przestrzennych”) uwiecznione na filmie. Pracowite przesiewanie ziemi sitem, rysowanie grabkami regularnych szlaczeków na powierzchni gleby wypełniającej cementowe donice ustawione w kształt labiryntu; w końcu próba przejścia przezeń bosymi stopami po brzegach donic. Ważnym elementem uwiecznionych akcji o na poły medytacyjnym charakterze był czas — chodziło bowiem o zapisanie procesu przemiany, dążenia do doskonałej formy ostatecznie pokonanej przez nieprzewidywalny żywioł natury. Okazało się, że ziemię przesiano tak dokładnie, iż w donicach prawie nic nie wyrosło, podczas gdy od zewnątrz zarosły dziką trawą. W opisanych działaniach uczestniczył Marcin Chomiccki — życiowy partner artystki. W kadrze pojawia się także ich córka. *Ziemia, ziemia* podsumowuje wątki obecne w indywidualnych dziełach Justyny Wencel z ostatnich lat, stanowiąc jednocześnie manifestację życiowej i artystycznej dojrzałości oraz punkt wyjścia do powstania nowych prac. Opozycja między naturalnymi skłonnościami człowieka, jego związkami z przyrodą czy ziemią właśnie a regułami narzucanymi przez społeczeństwo; sztuka jako rodzaj działalności magicznej mogącej wpływać na otaczający świat i artystę oraz mająca moc zaklęcia rzeczywistości to drążone często przez artystkę tematy powracające także w opisaną instalację wideo. Z kolei obecne w niej również działania w przestrzeni publicznej, z miejscowym kontekstem historycznym i ludzkim, zainteresowanie małą architekturą miejską (w tym pomnikami), pojawia się od początku drogi twórczej artystki, głównie w projektach tworzonych wspólnie z Chomicckim.

Na wystawie w MPZ Wencel postanowiła pokazać także cztery wcześniejsze prace, w których obecne są wątki relacji człowieka i natury, czasu, przemijania i odradzania, więzów rodzinnych czy problemów płci społecznej. Ich bohaterka (autorka) wykonuje działania zbliżone do medytacji, rytuałów przejścia, z pogranicza ludowych wierzeń i czarów. *Mapa* (2009) oraz filmy *Drzewo i Piekło niebo* (oba 2010) czy *Cechy dziedziczne* (2012) powstały w domu i ogrodzie rodzinnym artystki (w szczególnie trudnym dla niej momencie wynikającym z sytuacji rodzinnej), z użyciem przedmiotów towarzyszących jej dzieciństwu i dorastaniu, kojarzących się z konkretnymi członkami rodziny, także tymi, którzy odchodzą bądź odeszli. Dwa pierwsze są zapisami działań performatywnych prowadzonych wokół „magicznego drzewa” w sadzie, które — jak pisze Wencel — nawiązują do rytuałów magii sympatycznej zakorzenionej w wielu kulturach. Artystka patrzy na ziemię jako na tę, która rodzi i chowa.

Mapa stanowi serię zdjęć ukazujących akcję artystyczną w duchu land artu. Labiryntową kompozycję złożoną z prostokątnych donic zbudowanych z blejtramów obitych tkaninami należącymi w pięciu kolejnych domach, w których do tej pory mieszkała artystka, ustawiono w ogrodzie. Pod wpływem działania sił przyrody nietrwałe obiekty ulegają stopniowej degradacji i rozpadowi, dosłownie rozplywają się w naturze, wracając do matki ziemi. Ubrania czy pościel, z jakich powstały, kiedyś stykały się z ciałem ludzi, którzy może też już przeminęli. Fotografie pokazywane na wystawie w formie projekcji dokumentują ten proces.

Film *Cechy dziedziczne* zrealizowany w podobnej, obciążonej osobistą historią scenerii, z użyciem miejscowych rekwizytów, to teledyskowy zapis akcji przeprowadzonych przez artystkę, jej dyskusja z tradycyjnym pojmowaniem kobiecości i rolami narzuconymi kobietom, rozprawa o niełatwych relacjach matki i córki (podkreślona słowami piosenki PJ Harvey *Pocket Knife*, użytej jako ścieżka dźwiękowa), o odnajdowaniu własnej drogi i tworzeniu nowego przez zniszczenie starego porządku.

Ekspozycję dopełnia environment z powstałej na wystawę serii obiektów stworzonych z elementów technicznych, zmodyfikowanych części maszyn kojarzonych zwykle z męskim światem. (Wcześnie, w 2012 roku, artystka stworzyła cykl obiektów *Miejsce zwane domem*, odnoszących się do tradycyjnie pojmowanego kobiecego świata). Przypominają one eksponaty z muzeum archeologicznego, figurki wotywnie, idole, czasem zaś bliższe są formom abstrakcyjnym czy minimalistycznym rzeźbom. Artystka tak o nich pisze: „Nowe formy nie są obiektami w sensie czysto estetycznym, to raczej odpady towarzyszące procesowi wydobywania i łączenia. W poszukiwaniu energii przedmiotów i formy mieszczącej oba pierwiastki — męski i żeński”.

Widz wystawy *Ziemia, ziemia* zauważy w nowych projektach Justyny Wencel przede wszystkim konsekwentne poszukiwanie stanu naturalnej równowagi i dążenie do pozostania wierną sobie.

Magda Kardasz

Justyna Wencel — ur. 1977 w Myślenicach. Absolwentka malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i filologii angielskiej na Uniwersytecie Warszawskim. W 2013 uzyskała stopień doktora na Wydziale Sztuki Mediów warszawskiej ASP. W swoich pracach wykorzystuje wideo, instalacje, obiekty, zajmuje się również sztuką w przestrzeni publicznej. Porusza problematykę pamięci i tożsamości. Wspólnie z Marcinem Chomicckim tworzy kolektyw artystyczny Zmiennicy, który działa w obszarze przemian topografii miasta. W latach 2012–2013 kuratorka Galerii 2.0. Mieszka i pracuje w Warszawie. / born 1977 in Myślenice. Holds an MA in Painting from the Warsaw Academy of Fine Arts and in English Philology from Warsaw University. In 2013, she earned a PhD in New

Media from the Warsaw Academy of Fine Arts. She is an author of videos, installations, objects, and public art projects. Her works deal with issues of memory and identity. Member (with Marcin Chomiccki) of the duo Zmiennicy [The Replacers], which works in the field of urban topography. 2012–2013 curator of Galeria 2.0. She lives and works in Warsaw.

Wybrane wystawy indywidualne i projekty w przestrzeni miejskiej
Selected individual exhibitions and projects in a city space:
2014
Zanurzenie (z / with Marcin Chomiccki), Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk
Uwolnić pomniki (z / with Marcin Chomiccki), Kwiaciarnia Grafiki, Warszawa / Warsaw

2013
Architektura przemiany / Architecture of Changes (z / with Marcin Chomiccki), SYNCHRONICITY, Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana, Jazdów, Warszawa / Warsaw
2012
Cechy dziedziczne / Hereditary Traits, Galeria 2.0, Warszawa / Warsaw
2011
Skarpa. Reaktywacja! WŁADZA KULTURA WYPOCZYNEK (z / with Marcin Chomiccki), Fundacja Culture Shock, park im. Rydza-Śmigłego / Rydz-Śmigły Park, Warszawa / Warsaw
2010
Piekło niebo / Hell Heaven, Galeria 2.0, Warszawa / Warsaw
Królestwo / Queendom, Galeria Manhattan, Łódź
Zmiennicy / The Replacers, Fundacja Propaganda, Galeria Appendix 2,

Warszawa / Warsaw
Plac Przyjaźni / Friendship Square, Mu-Vesz Pince, Plátan Galéria, Budapeszt / Budapest

Wybrane wystawy zbiorowe
Selected group exhibition
2013
Małe jest wielkie / Small is Big, Fundacja Propaganda, Galeria Appendix 2, Warszawa / Warsaw
Memory Project Phase 2, Galeria Wschodnia i Stowarzyszenie Topografie, Antenna Gallery, Nowy Orlean / New Orlean
2012
Memory Project, Galeria Wschodnia i Stowarzyszenie Topografie, Łódź
Wystawa pokonkursowa projektów biorących udział w Międzynarodowym Konkursie na opracowanie koncepcji pomnika upamiętniającego ofiary katastrofy

lotniczej, która miała miejsce pod Smoleńskiem 10 kwietnia 2010 / Exhibition of entries submitted in the international competition for a conceptual design of a memorial to the victims of the 10 April 2010 air crash near Smolensk, Centrum Rzeźby Polskiej / Centre of Polish Sculpture, Orońsko
Zapach kobiety / Scent of Woman, Galeria im. Śleńdzińskich, Białystok
2010
Moon Hostel and The Movies, Galeria Manhattan, Łódź
2009
Chcę wyjść! Chcę wrócić do domu, Galeria Appendix 2, Warszawa / Warsaw
2008
Varsovia saluta Roma, Instytut Polski, Rzym / Polish Institute, Rome
Development (festiwal sztuki w przestrzeni publicznej)

współtworzony z Marcinem Chomicckim i Fundacją Zmiana Organizacji Ruchu / public art festival co-organised with Marcin Chomiccki and Fundacja Zmiana Organizacji Ruchu), Warszawa / Warsaw
2007
Sen o Warszawie, Instytut Polski, Budapeszt / Polish Institute, Budapest
Tu zaszła zmiana, Kordegarda, Warszawa / Warsaw
2005
Zoom Out!, Görlitzer Park, Berlin
2004
Zmiana Organizacji Ruchu w Laboratorium, CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa / CCA Ujazdowski Castle, Warsaw